

Zdraví 2020 – Akční plán č. 5: Snižování zdravotních rizik ze životního a pracovního prostředí

část 1. – životní prostředí

Kvalita životního a pracovního prostředí představuje významné determinanty zdraví. Znečištěné a poškozené prostředí přispívá ke vzniku nebo způsobuje přímo řadu onemocnění, předčasných úmrtí a úrazů, jejichž ekonomické důsledky nese občan i stát. Přitom tyto ztráty na zdraví a životech jsou do značné míry preventabilní.

Priorita 1 – Zlepšit prevenci v oblasti hodnocení zdravotních rizik a vlivů na zdraví plánovaných koncepcí/strategií a záměrů

- Implementace hledisek zdraví prostřednictvím metody HIA (Hodnocení vlivů na zdraví) do posuzování všech nových koncepcí/strategií
- Zvýšení kvality hodnocení zdravotních rizik nových záměrů (projektů staveb, technologií apod.) v rámci procesu EIA (Hodnocení vlivů na životní prostředí)

Priorita 2 – Vytyčit efektivní a koordinovaný přístup k problematice hluku a neionizujícího záření ze životního prostředí

- Vznik národní strategie pro efektivní a koordinovaný přístup k ochraně veřejného zdraví před hlukem v životním prostředí
- Získání validních údajů o zátěži obyvatelstva ČR hlukem
- Zlepšení povědomí o rizicích vznikajících při expozici neionizujícímu záření

Priorita 4 – Zlepšit identifikaci a kvantifikaci zdravotních rizik a dopadů ze životního prostředí

- Rozšíření datové základny v prioritních oblastech zdraví a životního prostředí v rámci monitoringu zdraví a životního prostředí
- Zavedení laboratoře pro analýzy nových chemických látek v humánním biologickém materiálu pro národní biologický monitoring člověka
- Vytvoření příručky vybraných expozičních faktorů pro českou populaci
- Vypracování standardní metodiky pro ekonomické hodnocení dopadů na zdraví ze životního prostředí v ČR

Péče o zdravé životní podmínky obyvatel Moravskoslezského kraje patří dlouhodobě do sféry zdravotního dozoru vykonávaného KHS MSK. Kvalita vody a problematiku hluku jsou prioritními oblastmi jak v rámci výkonu státního zdravotního dozoru (SZD), tak v rámci preventivní péče.

Preventivní postupy jsou uplatňovány v různých stupních řízení podle stavebního zákona, zákona o posuzování vlivů stavby na životní prostředí (EIA) a zákona o integrované prevenci (IPPC). Při posuzování záměrů KHS MSK striktně respektuje požadavky legislativy z oblasti ochrany veřejného zdraví, mnohdy však postupuje i nad rámec těchto požadavků zohledněním možných následných zdravotních rizik.

V rámci státního zdravotního dozoru jsou důsledně kontrolovány požadavky stanovené pro kvalitu pitné vody ve veřejných vodovodech, veřejných a komerčních studnách, pro kvalitu vody pro koupání na koupacích místech, koupalištích a saunových bazénech. Je rovněž

sledována kvalita teplé vody, a to zejména s přihlédnutím k riziku výskytu bakterie *Legionella* spp.

Prevence infekčních onemocnění přenosných vodou souvisí s průběžnou kontrolou kvality pitné vody. V roce 2018 bylo provedeno 175 kontrol, v 10 případech byl vydán na podkladě zjištěných nedostatků zákaz používání vody jako pitné. Přímá souvislost zdravotních obtíží s kvalitou vody byla prokázána v 1 případě.

Zdravotní rizika z koupání jsou sledována na přírodních i umělých nádržích - o zjištěných výsledcích je veřejnost v průběhu letní sezóny informována přímo na koupacích místech prostřednictvím informačních tabulí, webových stránek a facebooku KHS MSK i regionálních sdělovacích prostředků. Pozornost je věnována výskytu sinic, problém posledních let je i výskyt cerkáriové dermatitidy. Z uvedených příčin byly v roce 2018 vydány na 2 nádržích zakazy koupání. Umělá koupaliště mají standardně dobrou úroveň i bezproblémovou kvalitu vody.

S ohledem na ochranu veřejného zdraví před působením hluku z okolního prostředí jsou v našem regionu v rámci SZD (vesměs na základě podnětů občanů) chráněny objekty určené k bydlení. V rámci prevence je na podkladě výpočtů, studií nebo jiných garancí sledován jednak vliv hluku různých zdrojů na okolní prostředí s chráněnými prostory, ale i ochrana těchto chráněných objektů před vlivem hluku z prostředí. Často je řešen hluk z dopravy, problémem je ale i hluk z průmyslových areálů nebo dalších provozoven. Pro zajištění ochrany zdraví obyvatel je KHS MSK v úzké součinnosti se stavebními úřady, dalšími úřady a institucemi a obcemi.

Problematika bydlení často souvisí s výskytem plísní, hlodavců, hmyzu, holubů či zápachu. KHS MSK se podněty v této oblasti intenzivně zabývá, ve všech případech se snaží být nápomocna při hledání řešení problému. V prevenci onemocnění přenášovaných zvířaty je zvažován jejich epidemiologický význam. Následně jsou pak uživatelům nebo vlastníkům objektů doporučována, příp. nařizována, opatření na provedení běžné nebo speciální dezinfekce a deratizace (DDD).

Problematika DDD je průběžně předmětem šetření v ubytovacích zařízeních, kde ke vzniku nebo přenosu onemocnění může přispět i nesprávná manipulace s prádlem nebo nedostatečný úklid. V rámci 213 kontrol ubytovacích zařízení různého typu byly takové nedostatky ojediněle zjišťovány, zejména v ubytovacích zařízeních nižšího standardu.

V souvislosti s obnovením činnosti při likvidaci staré ekologické zátěže - laguny Ostramo - a s tím spojenou ochranou zdraví občanů bydlících v okolních obytných čtvrtích a zaměstnanců firem provádějících likvidaci iniciovala KHS MSK v lednu a v listopadu 2018 jednání se zástupci KÚ MSK a ČIŽP, které, mimo jiné, reagovalo na podněty občanů i firem na zápach uvolňující se z provozu sanace. Záměrem orgánu ochrany veřejného zdraví bylo projednat další možnosti postupu v dané věci. KHS MSK v této souvislosti zajistila hodnocení aktuálního zdravotního rizika, jehož výsledky poskytla všem zainteresovaným subjektům.

KHS MSK se dlouhodobě zabývá také prevencí v oblasti snižování zdravotních rizik při poskytování služeb péče o tělo (činnosti epidemiologicky závažné). Jedná se především o provozovny pedikúr a manikúr, kosmetické a tetovací salóny, kadeřnictví. Zdravotní problémy mohou nastat při poranění použitím nesprávně naostřených pomůcek nebo při nevhodné aplikaci přístrojové techniky. Předmětem opakovaně zjišťovaných nedostatků je provádění desinfekce nebo sterilizace pomůcek a nástrojů. Výskyt nebo přenos onemocnění v souvislosti s poskytnutou službou nebyl v roce 2018 prokázán. Účinnou formou prevence je edukace pracovníků vykonávajících tyto služby. KHS MSK každoročně organizuje školení hygienického minima, které provádí zejména pro školská zařízení s učňovskými nebo maturitními obory. V roce 2018 bylo v rámci kraje proškolen celkem 259 osob.

Kvalita životního prostředí obecně byla hodnotícím faktorem při posuzování záměrů regenerací sídlišť, návrhů úprav parkování (pozitivní přínos v hlukově zatíženém území a snížení emisí z dopravy), návrhů doplnění zeleně jako významného prvku pro ozdravení místní kvality ovzduší, záměrů vytvoření klidových a rekreačních zón s dětskými hřišti a posílení prostor pro venkovní sportovní aktivity (hřiště, lezecké stěny, cyklostezky).

AP č. 5 Snižování zdravotních rizik ze životního a pracovního prostředí, včetně harmonogramu plnění dílčích cílů, najdete na webu Ministerstva zdravotnictví.